

תענית ג

רבי אליעזר	רבי יהושע	רבי יהודה בן בתירה	רבי עקיבא
משעת נטילת לולב	משעת הנחתו	בשני בחג הוא מזכיר	בששי בחג הוא מזכיר

תניא, רבי נתן אומר: (במדבר כ"ח) **קָבַע הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֶׁנֶּרְוָה** - בשני ניסוכין הכתוב מדבר; אחד ניסוך המים ואחד ניסוך היין.

קושי: אימא תרוייהו דחמרא!

תירוץ: אם כן לכתוב קרא או הסך הסך או נסך נסך, מאי **נסך נסך** שמעת מינה: חד דמיא וחד דחמרא.

קושי: אלא הא דתנן: **ניסוך המים כל שבעה**. מני?

אי רבי יהושע - נימא חד יומא,

אי רבי עקיבא - תרי יומי,

אי רבי יהודה בן בתירה - שיתא יומי!

תירוץ 1: לעולם רבי יהודה בן בתירה היא, וסבירא ליה כרבי יהודה דמתניתין. דתנן, **רבי יהודה אומר:**

בלוג היה מנסך כל שמונה, ומפיק ראשון ומעייל שמיני.

דחייה: ומאי שנא ראשון דלא - דכי רמיזי מים בשני הוא דרמיזי, שמיני נמי - כי רמיזי מים

בשביעי הוא דרמיזי!

תירוץ 2: אלא רבי יהושע היא, וניסוך המים כל שבעה הלכתא גמירי לה. דאמר רבי אמי אמר רבי יוחנן משום רבי נחוניא איש בקעת בית חוררתן: עשר נטיעות, ערבה, וניסוך המים - הלכה למשה מסיני.

רבי יהודה אומר משום רבי יהושע: העובר לפני התיבה ביום טוב האחרון של חג - האחרון מזכיר, הראשון אינו מזכיר. ביום טוב הראשון של פסח - הראשון מזכיר, האחרון אינו מזכיר.

קושי: הי רבי יהושע?

אלא ר' יהושע דברייתא -
האמר משעת הנחתו!

אילימא רבי יהושע דמתניתין -
הא אמר ביום טוב האחרון של חג הוא מזכיר!

המשך הקושי: ותו, הא דתניא, **רבי יהודה אומר משום בן בתירה: העובר לפני התיבה ביום טוב האחרון של חג האחרון מזכיר**, הי בן בתירה? אילימא רבי יהודה בן בתירה - הא אמר **בשני בחג הוא מזכיר!**

תירוץ: אמר רב נחמן בר יצחק: תהא ברבי יהושע בן בתירה; זמנין דקרי ליה בשמיה וזימנין דקרי ליה בשמיה דאבא, והא - מקמי דליסמכוהו, והא - לבתר דליסמכוהו.

תנא: **בטל וברוחות לא חייבו חכמים להזכיר, ואם בא להזכיר - מזכיר.**

הטעם: מאי טעמא? אמר רבי חנינא: לפי שאין נעצרין.

הוכחה לטל: וטל מנלן דלא מיעצר? דכתיב (מלכים א' י"ז) **ו'אמר אליהו ה'תשכ' נתשכ' א'זעב א'ז**

אחאב ח' ה' א'ז'י' 'פרא'ז א'זר ע'מג'ז' א'פ'נו א'ז'י' ה'ש'ני ה'א'ז'ה ט'ז ו'מ'ר כ'י א'ז

א'פ' א'כ'ר'י, וכתוב (מלכים א' י"ח) א'ז'ק ה'רא'ה א'ז' אחאב ואתה מ'ט'ר ע'ז פ'ני ה'א'ג'מ'ה.

ואילו טל לא קאמר ליה, מאי טעמא - משום דלא מיעצר.

קושי: וכי מאחר דלא מיעצר, אליהו אשתבועי למה ליה?

תירוץ: הכי קא"ל: אפילו טל דברכה נמי לא אתי.

קושי: וליהדריה לטל דברכה!

תירוץ: משום דלא מינכרא מילתא.

הוכחה לרוחות: רוחות מנא לן דלא מיעצרי? אמר רבי יהושע בן לוי: דאמר קרא (זכריה ב') **כ'י**

כ'ארכ'ע ו'חות ה'ש'ט'י' פ'רש'ת' א'תכ'ס נ'א'י ה', מאי קאמר להו?

אילימא הכי קאמר להו הקדוש ברוך הוא לישראל: דבדרתינכו בארבע רוחי דעלמא, אי הכי

כ'ארכ'ע? כ'ארכ'ע מיבעי ליה!

אלא הכי קאמר: כשם שאי אפשר לעולם בלא רוחות - כך אי אפשר לעולם בלא ישראל.

מסקנה שיוצאת מהסוגיה: אמר רבי חנינא: הלכך:

בימות הגשמים	בימות החמה
לא אמר משיב הרוח - אין מחזירין אותו	אמר משיב הרוח - אין מחזירין אותו
לא אמר מוריד הגשם - מחזירין אותו	לא אמר מוריד הגשם - מחזירין אותו
ולא עוד אלא אפילו אמר מעביר הרוח ומפריח הטל - אין מחזירין אותו	

תנא : בעבים וברוחות לא חייבו חכמים להזכיר, ואם בא להזכיר - מזכיר.

הטעם : מאי טעמא - משום דלא מיעצרי.

קושי : ולא מיעצרי? והתני רב יוסף : (דברים י"א) **ועזר את השמים** - מן העבים ומן הרוחות, אתה

אומר מן העבים ומן הרוחות, או אינו אלא מן המטר? כשהוא אומר **ואי יהי מטר** - הרי מטר

אמור, הא מה אני מקיים **ועזר את השמים** - מן העבים ומן הרוחות. קשיא רוחות ארוחות, קשיא

עבים אעבים!

תירוץ : עבים אעבים לא קשיא; הא - בחרפי, הא - באפלי. רוחות ארוחות לא קשיא; הא ברוח

מצויה, הא - ברוח שאינה מצויה.

קושי : רוח שאינה מצויה חזיא לבי דרי!

תירוץ : אפשר בנפוותא.

תנא : **העבים והרוחות שניות למטר**.

הסבר הברייתא : היכי דמי? אמר עולא ואיתימא רב יהודה : דבתר מיטרא.

קושי : למימרא דמעליותא היא? והכתיב (דברים כ"ח) **יתן ה' את מטרו אוצק אבק ועפר**, ואמר

עולא ואיתימא רב יהודה : זיקא דבתר מטרא!

תירוץ : לא קשיא; הא - דאתא ניחא, הא - דאתא רזיא. הא - דמעלה אבק, הא דלא מעלה אבק.